

Nr 17

Utlåtande i anledning av väckt motion om översyn av kyrkomusikerstadgan.

Första lagutskottet har behandlat en i andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 322, av herr *Zetterberg m. fl.* I motionen hemställas att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära en översyn av nu gällande kyrkomusikerstadga.

Närmare redogörelse för motionen lämnas nedan.

Gällande bestämmelser m. m.

De grundläggande reglerna om kyrkomusikerverksamheten återfinnes i *kyrkomusikerlagen* den 27 juni 1947. Denna lag innehåller emellertid endast mycket allmänna stadganden. På grundval av lagen har närmare bestämmelser i olika hänseenden rörande kyrkomusikerverksamheten meddelats. Organisationen av verksamheten regleras i *kyrkomusikerstadgan* den 2 juni 1950. Lönebestämmelserna återfinnes i *avlöningsreglementet för kyrkomusiker* den 9 juni 1950.

För kyrkomusikerverksamheten inom de territoriella församlingarna i riket skall enligt nämnda stadga stiften vara indelade i kyrkomusikerdistrikt. Som huvudregel gäller att varje församling skall utgöra ett sådant distrikt. För varje distrikt skall som tjänstetyp fastställas antingen *organisttjänst* eller *kantorstjänst*. Organisttjänst i domkyrkoförsamling benämnes domkyrkoorganisttjänst. Organisttjänst är en självständig kyrkomusikalisk tjänst, med vilken kan förbindas *fyllnadstjänstgöring* såsom musiklärare vid statlig eller statsunderstödd läroanstalt, som står under inseeende av musikaliska akademien, skolöverstyrelsen eller överstyrelsen för yrkesutbildning. Sådan tjänstgöring må dock endast kunna åläggas organist för så många undervisningstimmar i veckan, att dessa jämte det antal veckotimmar, som tjänstgöringen i övrigt anses motsvara, uppgår till högst 34 veckotimmar. Kantorstjänst är en tjänst som kyrkomusiker och folk- eller småskollärare (skolkantorstjänst) eller en självständig kyrkomusikalisk tjänst (kyrkokantorstjänst). Organisttjänst får inrättas endast i distrikt med högre invånarantal än 5 000 och kantorstjänst endast i distrikt med högst nämnda invånarantal, såvida ej Kungl. Maj:t för särskilda fall annat medger. I distrikt där de kyrkomusikaliska arbetsuppgifterna är av ringa omfattning och kantorstjänst av organisatoriska skäl ej lämpligen kan in-

¹ Bihang till riksdagens protokoll 1963. 9 saml. 1 avd. Nr 17

rättas, får efter medgivande av domkapitlet anställas en orgelspelare för de kyrkomusikaliska arbetsuppgifterna.

Vid sidan av organisttjänst eller kantorstjänst kan efter Kungl. Maj:ts medgivande inrättas tjänst såsom biträdande kyrkomusiker.

I organists kyrkomusikaliska åligganden ingår enligt stadgan i första rummet helt naturligt att biträda vid gudstjänster och förrättningar, att leda kyrkokör och undervisa konfirmander i psalmsång samt att vårda orgeln. Därjämte har organist emellertid också att meddela fri musikundervisning åt ungdom fem timmar i veckan under 39 veckor årligen.

För organisttjänst utgör 30 veckotimmar full tjänstgöring. Är tjänsten förenad med full tjänstgöring får den fastställas som ordinarie. Därvid får fyllnadstjänstgöring som musiklärare medräknas.

Kantor och orgelspelare har i princip samma kyrkomusikaliska åligganden som organist, dock att endast kyrkokantor är skyldig meddela fri musikundervisning, vilken skall omfatta två timmar i veckan under 39 veckor årligen. Den kyrkomusikaliska verksamheten medför ej nedsättning av skolkantors tjänstgöringsskyldighet som folk- eller småskollärare.

För varje kyrkomusikertjänst bestämmer domkapitlet det antal veckotimmar som den med tjänsten förenade *kyrkomusikaliska verksamheten* skall anses motsvara. Veckotimantalet fastställs varje gång tjänsten blir ledig och omprövas därefter vart femte år, så länge innehavaren kvarstår på tjänsten. Omprövning kan ske även under löpande femårsperiod, om på grund av ändrad organisation väsentlig ändring i åliggandena inträder, varvid härigenom en ny femårsperiod inledes. Grundsiffran bestämmes med ledning av en i stadgan, 23 §, intagen tabell, som anger det normala veckotimantalet för de tre egentliga kyrkomusikertjänsterna med hänsyn till kyrkomusikerdistriktets (vanligen församlingens) folkmängd. Det härvid framkomna talet skall sedan ökas eller minskas enligt följande regler:

a) Förekommer aftonsång eller liknande gudstjänst 30—55 gånger årligen, ökas timtalet med 1. Förekommer sådana gudstjänster mer än 55 gånger årligen ökas timtalet med 2.

b) För domkyrkoorganist ökas timtalet med 2 i stift med mindre än 150 kyrkomusikerdistrikt och med 3 i övriga stift.

c) Timtalet minskas med 1, om den årliga tjänstgöringen avser endast 20—40 högmässor eller därmed jämförliga gudstjänster, och med 2, om den avser mindre än 20 sådana gudstjänster.

d) Vid duplikation mindre än 25 gånger årligen ökas timtalet med 1, vid duplikation 25—40 gånger årligen med 2, vid duplikation 41—55 gånger årligen med 3 och vid duplikation mer än 55 gånger årligen med 4.

e) Medför duplikation, att två kyrkokörer skall övas, ökas timtalet med 2.

f) Vid biträde under 20—40 bygudstjänster årligen ökas timtalet med 1, under 41—55 bygudstjänster årligen med 2, under 56—75 bygudstjänster årligen med 3 och under flera än 75 bygudstjänster årligen med 4.

g) Är biträdande kyrkomusiker anställd, minskas för organisten eller kantorn timtalet med hänsyn till omfattningen av den biträdande kyrkomusikerns åligganden.

Härutöver skall gälla, att i kyrkomusikerdistrikt, där kyrkokör ej finnes eller där kyrkokörverksamheten är av ringa omfattning, en skäligen nedsättning av timtalet skall ske. Därvid bör beaktas, att arbetet med körrepetitioner o. d. lämpligen bör uppskattas till: i kyrkomusikerdistrikt med organisttjänst omkring 4 veckotimmar och i övriga distrikt omkring 2 veckotimmar, dock med de variationer beträffande timentalen, som kan föranledas av distriktens storlek.

Det timental som sålunda erhålles äger domkapitlet höja eller sänka med en enhet eller, där synnerliga skäl därtill föreligger, med två enheter. Vid denna avvägning skall domkapitlet taga hänsyn till de omständigheter, som inverkar på omfattningen av de med tjänsten förenade åliggandena.

Domkyrkoorganist, som alltid är ordinarie anställning, är placerad i lönegrad A 23. Annan ordinarie organist tillhör lönegrad A 19, om han uppfyller föreskrivna behörighetsvillkor i fråga om avlagda examina, och eljest lönegrad A 17. Full lön utgår vid full tjänstgöring. Ordinarie organist äger dock rätt till full lön, även om veckotimtalet skulle fastställas till lägre än 30 eller fyllnadstjänstgöring av tillräcklig omfattning ej kunnat beredas. För tjänstgöring utöver 30 veckotimmar utgår särskilt arvode. För extra ordinarie eller extra organist, vilkens sammanlagda tjänstgöring understiger 30 veckotimmar, minskas lönen med $1/30$ för varje veckotimme, varmed tjänstgöringen understiger 30 veckotimmar.

Skolkantor åtnjuter för sin lärartjänstgöring lön enligt avlösningsreglementet för folkskolan. För den kyrkomusikaliska verksamheten uppbär sådan kantor skolkantorstillägg, som utgör per månad för varje enligt föreskrifterna i kyrkomusikerstadgan bestämd veckotimme $1/30$ av månadslönen för löneklass 15 å löneplan A, dock lägst $3/30$ av nämnda månadslön.

Extra ordinarie kyrkokantor skall tillhöra lönegrad A 12. I övrigt skall beträffande kyrkokantor bestämmelserna för extra ordinarie eller extra organist äga motsvarande tillämpning.

Orgelspelare slutligen äger uppbära arvode, som utgör per månad för varje enligt föreskrifterna i kyrkomusikerstadgan bestämd veckotimme $1/30$ av månadslönen för löneklass 12 resp. löneklass 7 å löneplan A, beroende på huruvida orgelspelaren avlagt viss examen eller ej.

Kostnaderna för kyrkomusikernas verksamhet bestrides huvudsakligen av vederbörande pastorat. Finansieringen av dessa pastoratens kostnader sker efter samma grunder som beträffande den församlingsprästerliga verksamheten.

Motionen

Motionärerna framhåller inledningsvis, att den nu gällande kyrkomusikerstadgan varit värdefull för församlingarna samt att skolväsendet genom kyrkomusikernas fyllnadstjänstgöring tillförts välbehövliga och skickliga krafter för musikundervisningen. Sedan motionärerna närmare berört vissa bestämmelser i kyrkomusikerstadgan, anför de till stöd för sitt i motionen framställda yrkande bl. a. följande:

Av stadgans bestämmelser framgår tydligt att den avgörande faktorn vid beräkning av veckotimtiden för en kyrkomusiker blir befolkningstalet, m. a. o. ju större folkmängd församlingen har desto större veckotimtal. Detta i sin tur bygger på en förmodad fast relation mellan befolkningstal och frekvens av kyrkliga förrättningar, där kyrkomusiker medverkar. Denna förmodan blir i många fall, särskilt i storstäderna, oriktig. I t. ex. Stockholm, där begravningsväsendet i huvudsak är en den borgerliga kommunens angelägenhet, förrättas — i förhållande till det totala antalet jordfästningar — endast ett mycket ringa antal sådana i församlingskyrkan. Det övervägande antalet jordfästningar förrättas där i krematorium under medverkan av kommunalt avlönad musiker. Att så generellt som stadgan förutsätter ansluta veckotimtalet till folkmängdssiffran i de större städerna synes även vara felaktigt såvitt angår andra kyrkliga förrättningar såsom dop och vigslar. Å andra sidan må framhållas att församlingar med ringa befolkningstal ofta har en omfattande kyrkomusikalisk verksamhet, varpå många exempel finnes. Det ter sig rimligt att erforderlig timtid ställes till dylik verksamhets förfogande, något som icke låter sig göra inom kyrkomusikerstadgans snäva ram. Över huvud taget synes det rimligt att den beräknade veckotimtiden bringas i så nära anslutning som möjligt till den faktiska veckotimtiden.

Det vore också önskvärt att före fastställandet av veckotimtalet, åtminstone i vissa fall, förhandlingar kunde äga rum mellan kyrkomusikernas fackliga organisation och de löneutbetalande organen och att en eventuell överenskommelse dem emellan kunde få en vägledande betydelse vid domkapitlets behandling av ärendet.

Av det anförda framgår att kyrkomusikerstadgan, som nu varit i tillämpning under en relativt lång tid, visat sig vara i behov av en översyn. En överarbetning av stadgan skulle sikta till att göra stadgans bestämmelser mera anpassbara till de faktiska förhållandena och till att förenkla de nu mycket komplicerade reglerna.

Remissyttranden

Utskottet har i den ordning, som § 46 riksdagsordningen föreskriver, inhämtat yttranden över motionen från *skolöverstyrelsen* och *statens löne-nämnd* samt *domkapitlen i Lund, Göteborg och Karlstad*. Därjämte har tillfälle att yttra sig över motionen beretts *Stockholms församlingsdelegerade*, *Svenska pastoratens riksförbund* och *Kyrkomusikernas riksförbund*.

Flertalet remissinstanser har ställt sig positivt till en översyn av kyrkomusikerstadgan. *Domkapitlet i Karlstad* har dock funnit en fullständig överarbetning av stadgan obehövlig, särskilt med hänsyn till att stadgan

under årens lopp kontinuerligt översetts och ändrats. Domkapitlet anser emellertid, att bestämmelserna om veckotimtalsberäkningen hör mjukas upp. Detta bör enligt domkapitlet enklast kunna ske genom att den domkapitlet tillagda rätten att i särskilda fall höja eller sänka veckotimtalet vidgas. Jämväl *domkapitlet i Göteborg* ifrågasätter om ej nyssnämnda rätt för domkapitel borde utformas så, att den beredde större variationsmöjligheter vid fastställandet av veckotimtalet. Domkapitlet, som förklarar sig ha intet att erinra mot en översyn av reglerna för beräkningen av veckotimtalet, betonar emellertid, att under alla förhållanden bestämda normer för veckotimtalets grundsiffra bör bibehållas. Båda nämnda domkapitel ställer sig tveksamma beträffande lämpligheten av det av motionärerna antydda förfarandet med förhandlingar. *Domkapitlet i Lund* tillstyrker den begärda översynen samt anför:

I motionen ha framförts vissa erinringar mot den dominans befolkningstalet skulle ha vid fastställandet av lörens storlek — lönesättningen borde bringas i så nära anslutning som möjligt till den faktiska veckotimtiden. Tyngdpunkten skulle uppenbarligen läggas å arbetsprestationerna. I princip har väl domkapitlet knappast något att häremot erinra, men kan å andra sidan svårligen tänka sig en lönesättning utan hänsynstagande till befolkningstalets storlek. Här kommer också in i bilden frågan om tjänstetyp. I distrikt med mer än 5 000 invånare är tjänstetypen organist. Under detta befolkningstal skall kyrkokantor eller skolkantor vara anställd. En organist i distrikt med en folkmängd av mellan 5 001 och 8 000 erhåller för folkmängden ett veckotimtal av 16. I detta tal ingår en arbetsprestation av 5 veckotimmars fri musikundervisning. För folkmängden erhåller han sålunda i realiteten allenast 11 veckotimmar. För att denna organist skall bli ordinarie befattningshavare kräves ett veckotimtal av 30 — först vid detta veckotimtal erhåller organisten full lön enligt lönegradsplaceringen. Ytterligare 14 veckotimmar måste sålunda antingen med stöd av den i motionen angivna tabellen eller med fyllnadstjänstgöring i skola anvisas honom. I likhet med motionen finner domkapitlet det därför önskvärt, att i tabellen kunde intagas ytterligare arbetsuppgifter, som kunde motivera en höjning av veckotimtalet. För en organist — lönegrad 19 — gör en veckotimme 3,3 procent av lönen eller i ortsgrupp 3 och löneklass 19:19 ett årligt belopp av 780 kronor. Det är sålunda icke oväsentligt för organisten om veckotimtalet höjes med en eller flera enheter.

I de största församlingarna medför veckotimtalet efter folkmängden att organisten snabbare når de 30 veckotimmarna för att bli ordinarie. Detta veckotimtal uppgår till 28 — varav dock 5 timmar för den fria musikundervisningen — om folkmängden uppgår till eller överstiger 27 001. Det kan kanske synas oegentligt att de i tabellen angivna arbetsprestationerna här ej behöva tagas i anspråk i samma uträkning som för organisten i distrikt med en folkmängd av 5 001—8 000 för uppnående av ordinarie anställning. Möjlighet föreligger dock enligt avlöningsreglementet att utöver de 30 veckotimmarna ytterligare tillgodoräkna honom 4 veckotimmar för kyrkomusikalisk tjänstgöring mot härför stadgat arvode. Arbetsprestationerna enligt tabellen ligga därvid till grund för detta veckotimtal. Då de största försam-

lingarna knappast böra betagas rätten att få ha anställd ordinarie organist, torde emellertid de författningsenliga grunderna härför inte böra rubbas.

I motionen har framhållits att i storstadsförsamlingarna antalet jordfästningar i församlingskyrkan är mycket ringa och att särskilt anställd musiker tjänstgör vid jordfästningar i krematorium. Härigenom skulle den generella föreskriften om att ansluta veckotimtalet till folkmängdssiffran vara felaktig. Förhållandena på detta område är nog mycket skiftande i olika delar av landet. I Malmö och Lund exempelvis äro de organister, som äro anställda i enlighet med föreskrifterna i kyrkomusikerstadgan, skyldiga att tjänstgöra vid jordfästningar i krematorium eller begravningskapell — i Malmö dock ej på söndagarna. Vidare äger domkapitlet för en minskning i organisten generellt åvilande arbetsuppgifter sänka veckotimtalet med 2, vilket gör icke mindre än 1/15 av årslönen. Redan nu finnes sålunda i lagstiftningen föreskrift meddelad som möjliggör för domkapitlet att rätta till uppenbara missförhållanden.

Förhandlingar borde enligt motionen kunna äga rum mellan kyrkomusikernas fackliga organisation och de löneuthetalande organen rörande veckotimtalets storlek. Domkapitlet finner det föga ändamålsenligt att komplicera veckotimtalsberäkningen med en dylik förhandling, särskilt när knappast något torde vinnas härmed. Det är domkapitlets erfarenhet av förhållandena i detta stift, att kyrkoråden och prästerna i regel önska kyrkomusikernas medverkan i största möjliga utsträckning i olika grenar av församlingsarbetet. Om i tabellen nya kyrkomusikaliska arbetsformer kunde medföra ökning av veckotimtalet, skulle detta hälsas med tillfredsställelse. Förhandlingar om tabellens innehåll borde självfallet föras med kyrkomusikernas fackliga organisation.

I ett betydande antal församlingar — 72 — i stiftet uppehålls kyrkomusikaliska verksamheten av en orgelspelare. Detta måste betraktas som allt annat än tillfredsställande. Delvis beror detta på att den nya kyrkomusikaliska tjänsten — kyrkokantorstjänsten — som tillkom 1958, icke kan inrättas om ej för tjänsten kan fastställas ett veckotimtalsantal av minst 15. Om veckotimtalet i tabellen liberaliseras och om den fria musikundervisningen för denna tjänst ökas från två till fem, skulle ett ökat antal kyrkokantorstjänster kunna inrättas och mycket vinnas för kyrkomusiken i ett stort antal landsförsamlingar. Särskilt vill domkapitlet framhålla önskvärdheten av att den fria musikundervisningen får samma timtal som för organisterna — behovet av denna utökning kan domkapitlet vitsorda. Tidigare av domkapitlet gjord framställning härom har icke ansetts kunna tillmötesgå.

Genom den nya indelningen av församlingarna i pastorat, som trätt i kraft 1962, har antalet pastorat på landsbygden avsevärt minskats samtidigt som antalet församlingar per pastorat i ett betydande antal fall ökats. Vissa frågor om kyrkomusikernas tjänstgöring i dessa pastorat ha härigenom aktualiserats. Prästerna äro anställda i pastoratet, medan däremot kyrkomusikerna i kyrkomusikerdistriktet, som kan bestå av en eller flera i pastoratet ingående församlingar. Även om i de av domkapitlet fastställda tjänstgöringsföreskrifterna för pastoratets präster — numera i allmänhet mer än en på landsbygden — viss fördelning skett av arbetsuppgifterna å de anställda prästerna, finnes dock här en arbetsgemenskap mellan prästerna, som går utöver församlingsgränserna. Det skulle säkerligen bliva till väsentlig förmån för det kyrkliga arbetet om även kyrkomusikerna voro anställda i pastoratet och ej i en del av detsamma. Det är föga ändamålsenligt, att

en kyrkomusiker icke kan anvisas tjänstgöring utanför det egna kyrkomusikerdistriktet, särskilt som denna tjänstgöring med fördel kunde förläggas inom det pastorat, till vilket distriktet hör. Här bör också framhållas, att det är pastoratet och ej distriktet som närmast svarar för kyrkomusikernas avlöning. En arbetsgemenskap mellan prästerna och kyrkomusikerna i pastoratet efter av domkapitlet meddelade tjänstgöringsföreskrifter synes böra eftersträvas. Domkapitlet är medvetet om att denna fråga icke är lättlost. Dess betydelse för församlingslivet är dock av en storleksordning, att den bör utredas.

Stockholms församlingsdelegerade framhåller i sitt genom dess beredningsutskott avgivna yttrande, vari huvudsakligen de särskilda, inom Stockholm rådande förhållandena berörs, att anställande av församlingsmusiker, å vilka kyrkomusikerstadgan ej äger tillämpning, visat sig gynnsamt från såväl organisatorisk som kyrkomusikalisk synpunkt. Å andra sidan har vid inrättande av biträdande kyrkomusikertjänst de schematiska reglerna i kyrkomusikerstadgan för beräkningen av veckotimtal stundom lagt hinder i vägen för ett rationellt ordnande av den kyrkomusikaliska verksamheten. Anledningen därtill torde, enligt församlingsdelegerade, vara att nu gällande bestämmelserna angående beräkningen av veckotimtalet är grundade på en förment relation mellan befolkningstalet i en församling och antalet kyrkliga förrättningar, vilken relation må vara riktig i församlingar utanför Stockholm men ej för Stockholms församlingar, där antalet jordfästningar i församlingsskyrkorna är obetydligt. Beträffande de befolkningsfattiga församlingarna i Stockholms centrum anför församlingsdelegerade:

Där kommer en schematisk beräkning av veckotimtiden enligt kyrkomusikerstadgan att omöjliggöra för kyrkomusikerna att fullfölja den storartade cityverksamhet, som inom dessa församlingar kommit till stånd i mycket genom utomordentliga insatser från vederbörande kyrkomusikers sida. Att församlingsdelegerade för sin del kunnat bidra till avlöningskostnaderna för dessa kyrkomusiker med erforderliga belopp har helt varit beroende på att kyrkomusikerstadgan ännu icke vunnit tillämpning i dessa församlingar. Skulle emellertid kyrkomusikerstadgans nuvarande bestämmelser där komma att vinna tillämpning synes stora svårigheter kunna uppkomma för dessa församlingar att bedriva sin cityverksamhet i tillräckligt omfattning som hittills.

De församlingsdelegerade anför vidare:

I propositionen nr 70 till 1961 års riksdag har departementschefen betonat att det inom den del av församlingslivet, som avser att främja gudstjänstliv och kyrkligt liv i övrigt, föreligger stora möjligheter att med nya initiativ främja och utveckla arbetet. Med kyrkomusikerstadgans nuvarande utformning synes det icke vara möjligt att främja och utveckla arbetet inom det kyrkomusikaliska området, enär de arbetsuppgifter som legalt åligga en kyrkomusiker i kyrkomusikerstadgan äro så entydigt angivna. Från kyrkomusikernas fackorganisation har också hävdats, att möjligheter icke förefunnas att i en instruktion för en kyrkomusiker intaga föreskrifter om att vederbörande skall fullgöra andra arbetsuppgifter än dem som angivits i stadgan. Beredningsutskottet vill i detta sammanhang framhålla, att det

knappast synes vara med kyrkomusikerstadgans nuvarande föreskrifter överensstämmande att ålägga en kyrkomusiker skyldighet att leda och öva en särskild kyrkkoorkester, vilket av någon stockholmsförsamling ansetts vara ett värdefullt moment i den kyrkomusikaliska tjänstgöringen. Enligt beredningsutskottets mening synes kyrkomusikerstadgans bestämmelser i detta hänseende böra utformas så att i enlighet med departementschefens uttalande i den nyss angivna propositionen utrymme finnes för en utveckling av det kyrkomusikaliska livet inom församlingarna.

Avslutningsvis påpekar de församlingsdelegerade bl. a., att det beträffande avlöningen för semestervikarier kunnat konstateras föreligga stora olägenheter med nu gällande bestämmelser.

Skolöverstyrelsen framhåller, med tillstyrkande av en översyn av kyrkomusikerstadgan, att det torde böra övervägas, huruvida skäl fortfarande finnes för bibehållande av skolkantorstjänsterna som enhetliga tjänster. Därjämte hänvisar skolöverstyrelsen till ett av styrelsens musikkonsulent avgivet yttrande, vari bl. a. anföres:

Som motionärerna framhåller är det av vikt att organisternas effektiva arbetstid bringas i största möjliga överensstämmelse med de schablonmässiga veckotimtal, som anses motsvara den kyrkomusikaliska verksamhetens omfattning i varje särskilt fall. Det är troligt att en dylik överensstämmelse skulle kunna motverka den nu pågående flykten från musikleraryrket med dess klart fixerade arbetstid till organistbanan med en efter vissa grunder beräknad, delvis fiktiv verksamhet.

Beträffande den musikleartjänstgöring, som i form av fyllnadstjänst ingår i flertalet organistbefattningar, bör följande beaktas. Fluktuationer i barnantal och befolkningsunderlag har stark och omedelbar inverkan på timunderlaget för befintliga musikleartjänster, varför det ofta kan vålla olägenheter att för längre tid än ett läsår i sänder anvisa fyllnadstjänstgöring vid en och samma skolenhet. Det kan t. ex. inträffa att beviljad fyllnadstjänstgöring fördröjer eller förhindrar inrättandet av ordinarie lärartjänst i musik vid en skola eller hindrar ett rationellt utnyttjande av disponibla lärarkrafter. I stället för att binda fyllnadstjänstgöring till viss läroanstalt bör man således överväga att knyta den till viss skolkommun med frihet för skolstyrelsen att varje år ompröva fyllnadstjänstgöringens placering.

Kyrkomusikernas riksförbund, som tillstyrker en översyn av kyrkomusikerstadgan, påpekar inledningsvis, att stadgan i vissa avseenden är svår att tolka, samt anför vidare:

Relationen mellan befolkningstal och frekvensen kyrkliga förrättningar stämmer enligt förbundets uppfattning väl med de faktiska förhållandena och kan alltså inte sägas vara »förmodade». I enstaka fall och temporärt kan den visserligen bli oriktig, men detta torde endast gälla ett fåtal församlingar. Härvid inverkar lokala och personliga förhållanden. I några av Stockholms cityförsamlingar kan det låga invånarantalet inverka ogynnsamt på respektive tjänsteinnehavares veckotimtal (ev. tjänstetyp), men i dessa ytterst få fall torde medgivande om att få kvarbli vid tidigare fastställt veckotimtal kunna erhållas. Beträffande »begravningsväsendet» måste här påpekas det »utbyte» som kan sägas ske därigenom att tjänsteinnehavaren i stället påföres ett högre antal andra gudstjänster som kan uppgå till flera

hundratal. Det bör emellertid observeras att ständigt jourtjänst föreligger även beträffande jordfästningarna. Motionärernas uppfattning angående relationen mellan folkmängd och dop/vigslar delas inte av förbundet. Även om i enstaka fall någon viss vigselkyrkas eller prästmans popularitet härvidlag kan utöva viss inverkan torde enligt vår erfarenhet genomsnittligt god överensstämmelse råda.

Enligt förbundets erfarenhet förekommer kyrkomusikalisk verksamhet utöver det normala lika mycket i församlingar med stor som liten folkmängd, eftersom det här rör sig om personliga och individuella insatser med hemortsrätt inom alla miljöer. Angelägenheten av att erforderlig timtid härvidlag ställs till förfogande vill förbundet med skärpa instämman i. Som framgår av motionen kan domkapitlet stödja denna mera rikhaltiga kyrkomusikaliska verksamhet genom att höja kyrkomusikernas veckotimtal med 1 eller 2 timmar — en möjlighet som domkapitlet väl numera ofta utnyttjar. Kyrkomusikernas riksförbund har i detta avseende vid ett flertal olika tillfällen för statsmakterna framhållit att denna domkapitlets fria bedömning borde utvidgas till att avse minst 4 veckotimmar, varigenom denna »snäva ram» avsevärt skulle kunna vidgas. Förbundet vill alltså även i detta avseende instämman i vad som i motionen anförts. Förbundet instämmer också i synpunkten att den beräknade veckotimtiden bringas i så nära anslutning som möjligt till den faktiska tiden men anser att kyrkomusikerstadgans nuvarande bestämmelser — gärna med en utvidgning om rätt för domkapitlet att höja eller sänka timtalet med minst 4 — är bästa garantien för att så sker. Förbundet menar att man härvidlag bör inräkna den icke schemabundna tiden, dvs. tiden utöver de fasta åliggandenas timmar.

Ett realiserande av motionärernas förslag om att förhandlingar borde äga rum mellan kyrkomusikerorganisationen och de löneutbetalande organen skulle innebära en återgång till de mycket svåra och komplicerade förhållandena som rådde innan nuvarande kyrkomusikerstadgan trädde i kraft. Denna tid kännetecknades av ständiga förhandlingsärenden som utföll med mycket skiftande resultat och gärna konserverade en känsla av otrygghet och osäkerhet. Förbundet finner det angeläget att i detta sammanhang betyga sitt förtroende för den handläggning av kyrkomusikerärendena som nu sker i domkapitlet.

Enligt förbundets mening fyller kyrkomusikerstadgan i stort sett de krav man kan ställa på en stadga även om densamma i vissa detaljer enligt vår mening bör överses och ändras — dock inte beträffande de grundläggande principerna.

Förbundet har i vissa punkter en annan uppfattning än motionärerna beträffande stadgan och detta gäller särskilt beträffande motionens huvudfrågor.

Då en översyn skulle innebära en förutsättningslös genomgång av hela stadgan vill Kyrkomusikernas riksförbund, trots ovan redovisade olikhet i uppfattningen beträffande motionens huvudpunkter, tillstyrka en översyn av kyrkomusikerstadgan.

Svenska pastoratens riksförbund uttalar, att kyrkomusikerstadgan är i behov av överarbetning samt framhåller som önskvärt att snarast verkställas en utredning, som med beaktande av hittills vunna erfarenheter syftar till att göra stadgan dels mera lättillämpad, dels ock bättre avpassad till förhållandena i de särskilda kyrkomusikerdistrikten. Beträffande vad mo-

tionärerna anført om önskvärdheten av förhandlingar mellan kyrkomusikernas fackliga organisation och de löneutbetalande organen framhåller förbundet, att redan nuvarande lagstiftning om förhandlingsrätt för kommunala tjänstemän torde ge kyrkomusikernas fackliga organisation möjlighet att påkalla förhandlingar i samtliga de frågor, som normalt bör bli föremål för dylika förhandlingar.

Utskottet

Kyrkomusikerstadgan tillkom 1950. Utöver smärre jämkningar i stadgan har en större ändring i densamma gjorts 1958, då kyrkokantorstjänsten infördes.

I förevarande motion göres nu gällande, att stadgan, som varit i tillämpning under en relativt lång tid, visat sig vara i behov av en översyn. En sådan överarbetning borde enligt motionärerna sikta till att göra stadgans bestämmelser enklare och mera anpassbara till de faktiska förhållandena.

I samtliga remissyttranden utom ett har, ehuru från skilda utgångspunkter, motionärernas hemställan om en översyn av kyrkomusikerstadgan tillstyrkts eller lämnats utan erinran.

Naturligen bör, såsom motionärerna framhåller, eftersträvas, att sådana regler för den kyrkomusikaliska verksamheten erhålles, att det beräknade veckotimtalet i största möjliga utsträckning överensstämmer med det faktiska behovet. Såsom framgår av Stockholms församlingsdelegerades yttrande synes emellertid den nu gällande stadgans regler för beräkning av veckotimtalet i vissa fall lägga hinder i vägen för ett rationellt ordnande av den kyrkomusikaliska verksamheten. Ett sådant förhållande är icke minst från ekonomisk synpunkt otillfredsställande. Den nu angivna olägenheten torde dock vara ett problem som i första hand berör de befolkningsmässigt sett stora kyrkomusikerdistrikten i Stockholm och dess omgivningar. Emellertid kan stadgans schematiska beräkningsgrunder medföra olägenheter jämväl för de mindre kyrkomusikerdistrikten — till vilka för övrigt de s. k. cityförsamlingarna i Stockholm numera torde få räknas — i det att erforderligt veckotimtal ej kan ställas till förfogande. Kyrkomusikerna i dessa distrikt utför mången gång en såväl från kyrklig som från allmänt kulturell synpunkt betydelsefull verksamhet, och det synes utskottet angeläget, att denna verksamhet stimuleras i största möjliga mån. Genom den utformning stadgan nu har är emellertid utrymmet för en uppräknig av veckotimtalet, som kan vara i och för sig befogad med hänsyn till de särskilda förhållandena, tämligen begränsad. Huruvida ett tillfredsställande resultat i ovan berörda hänseenden kan uppnås enbart genom en utvidgning av den domkapitlen tillagda befogenheten att höja eller sänka det beräknade veckotimtalet, synes enligt utskottets förmenande kunna bedömas först efter en närmare prövning av nu vunna erfarenheter inom de genom stadgan reglerade verksamhetsområdena.

Utöver det nu sagda får utskottet jämväl framhålla, att stadgans nuvarande utformning, såsom skolöverstyrelsens musikkonsulent anmärkt, synes kunna medföra vissa olägenheter för musikundervisningen inom skolväsendet. Det förefaller lämpligt att härvidlag föreliggande samordningsproblemm upptages till närmare undersökning.

På grund av vad ovan anförts finner utskottet anledning föreligga till översyn av kyrkomusikerstadgan och får därför hemställa,

att riksdagen, med bifall till förevarande motion, nr 322, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en översyn av kyrkomusikerstadgan.

Stockholm den 2 april 1963

På första lagutskottets vägnar:

INGRID GÄRDE WIDEMAR

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Ahlkvist, Arvidson, Erik Svedberg, Ferdinand Nilsson, Hilding, Wikner och Nyman;

från andra kammaren: fru Gärde Widemar, fru Johansson*, herrar Svensson i Vä, Keijer, fröken Bergegren, herr Zetterberg, fröken Andersson i Strängnäs och herr Svenungsson.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.